

Tarım ve Gıda 2020: Sürdürülebilir Büyüme Bağlamında Tarım ve Gıda Sektörünün Analizi

raporu tarım ve gıda sektöründe değer zinciri boyunca üreticiden tüketiciye entegre, bütüncül, kapsayıcı ve kalıcı politika önerileri sunuyor

VİZYON

Ülke politikalarında **stratejik** olarak konumlandırılmış ve **önceliklendirilmiş** bir tarım ve gıda sektörü

150 milyar dolar sektör büyüklüğüne ulaşmak

HEDEF

Sektörün potansiyelinin gerçekleştirilmesi

Ekonomik değerin artırılması

Hem üreticinin hem de tüketicinin kazanması

%15

2019-2028 arasında nüfus baskısı sebebiyle **tarım ürünlerine olan talebin, %15 dolayında artacağı**

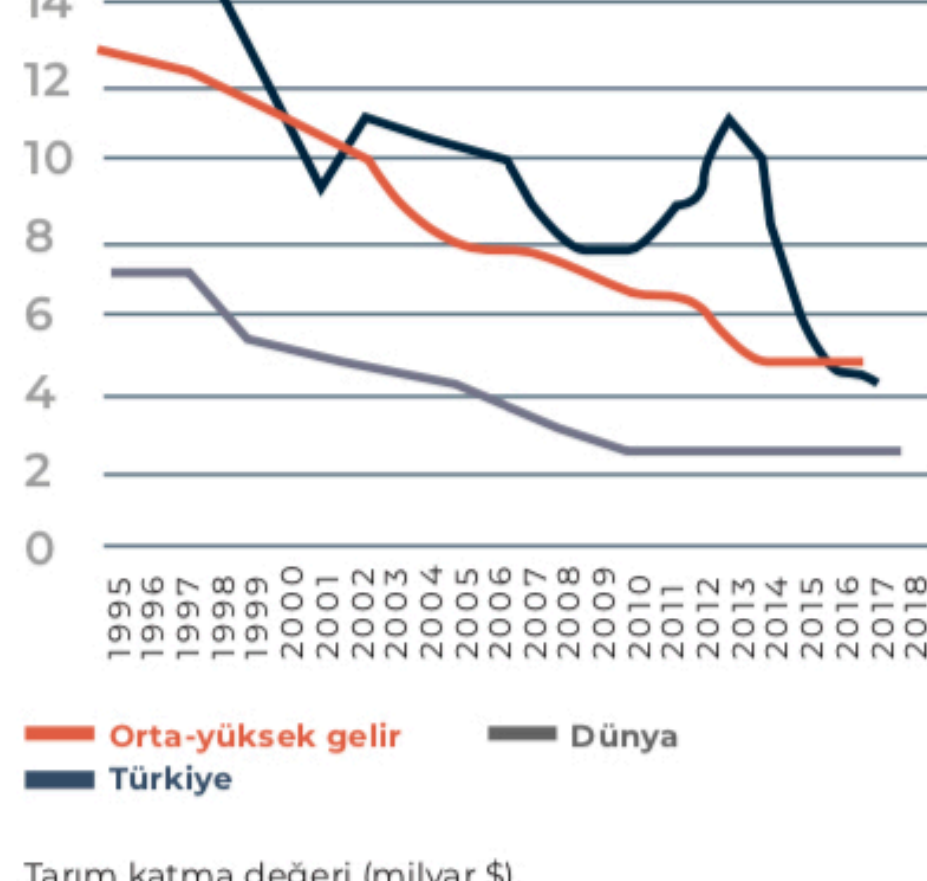
beklenmektedir. Ekilen arazilerin artmadığı, hatta kimi ülkelerde azaldığı bir dünyada, öngörülen **%15'lik üretim artışı kuvvetli şekilde verim artışı ile sağlanmak durumundadır.**

-%40

Tarım-gıda tedarik zincirinde ürünlerin yaklaşık 3'te 1'i zincir boyunca kaybolmaktadır. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki **kayıpların %40'ı lojistik süreçlerinde (depolama, nakliye ve paketleme),** gelişmiş ülkelerdeki kayıpların %40'ı ise perakende ve tüketim süreçlerinde olmaktadır.

Tarım katma değeri (GSYH'ye oran)

Tarım katma değeri (milyar \$).

Kaynak: Dünya Bankası, Dünya Kalkınma Göstergeleri.

Türkiye'de tarım katma değerinin milli gelire oranının 1990'lı yılların ortalarında %16-17'ler düzeyinde olduğu, ancak zaman içerisinde gerileyerek 2018 yılı itibarıyla **%5,5 seviyelerine ulaştığı görülmektedir.**

44 MİLYAR DOLAR

Türkiye'de tarım katma değeri, 1980'lerden 2010'a kadar sürekli artış kaydederek 70 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Ancak 2010 yılı sonrasında tarım katma değerinde 2018 yılına kadar keskin bir gerileme yaşanmış ve **44 milyar dolara düşmüştür.** Söz konusu gerileme sadece kur ve toplam iktisadi aktivitedeki gelişmeler ile açıklanamayacak kadar keskindir.

-%1,4

Tarımsal üretim faaliyetlerinin iklim değişikliğinden önemli derecede etkilenmesi beklenmektedir. 1,1-1,3 derecelik **sıcaklık artışının reel GSYH'de 2030-2034 yılları arasında %1; 2040-2049 yılları arasında %1,4'lük bir düşüş yaratması öngörülmektedir.**

Sürdürülebilir tarım ve gıda için kritik önemdeki politika alanları

Piyasa Yapısı, Aracılık Faaliyetleri ve Tarımsal Örgütlenme

Değer zinciri incelediğinde en önemli sorunun, üreticiye düşen düşük katma değer olduğu görülmektedir. Üreticinin gelirden alacağı payı artırmanın en iyi yollarından biri üretici örgütlülüğünün artırılmasıdır.

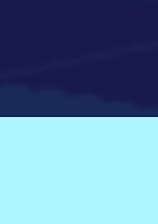
Katma Değerin Artırılması, İnovasyon ve Dijital Tarım

Ülkemizin, tarımda gelişen teknolojiler ile yenilikçi çözümlerin yaygın kullanımı ve yüksek katma değerli tarımsal üretim konularında akran ülkelerin gerisinde kaldığı gözlenmektedir. Tarım katma değerini artırıcı politika setini tasarlarlarken uygun politikaları sağlamak elzemdir.

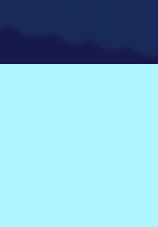
Lojistik ve Gıda Zincirinde İyileştirmeler

Tarım-gıda değer zincirinde lojistik faaliyetler kayıpların önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Tarım-gıda lojistiğini iyileştirmeye yönelik, zincirdeki uçtan uca lojistik faaliyetleri entegre edecek, verimliliği artıracak, kapsayıcı bir yaklaşım önemlidir.

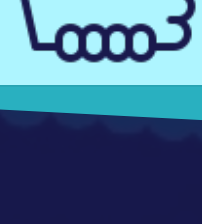
İklim Değişikliği Etkisinde Tarımsal Arzın Sürdürülebilirliği

Tarımsal ürün arzının sürdürülebilir kılınması için iklim değişikliğinin gözlenen ve öngörülen etkilerine yönelik orta ve uzun vadeli tarım politikalarının belirlenmesi önemlidir.

Tarımsal Destek ve Teşvikler

Desteklerin tarımsal üretimin özelliklerinin ötesine geçerek gıda sistemini kapsamaları önemlidir. Gıda sisteminin daha iyi çalışmasını sağlamak ve tarımda verimliliği artırmak için tarımsal destek ve teşviklerde öncelikler belirlenmelidir.

TARIM VE GIDA 2020

HEDEF BAZLI POLİTİKA ÖNERİLERİ

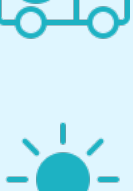
PIYASA YAPISI VE
FİYAT İSTİKRARI

ÜRETİM
ETKİNLİĞİ

GÖRELİ
ÜSTÜNLÜK
ALANLARI

Piyasa Yapısı, Aracılık Faaliyetleri ve Tarımsal Örgütlenme

Katma Değerin Artırılması, İnovasyon ve Dijital Tarım

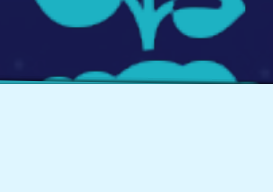
Lojistik ve Gıda Zincirinde İyileştirmeler

İklim Değişikliği Etkisinde Tarımsal Arzın Sürdürülebilirliği

Tarımsal Destek ve Teşvikler

FİNANSMAN VE DESTEK MEKANİZMALARININ ETKİNLEŞTİRİLMESİ

- Değer Zinciri Finansman Araçlarının (Ürün Senetleri, Alacak Finansmanı, Sözleşmeli Tarımsal Üretim) Üretici Örgütlerinin Finansmana Erişim İmkanlarına Entegre Edilmesi
- Tarım Sektöründe Alternatif Kıymetlerin Teminat Olarak Kabul Edilmesi ve Bu Çerçevele Lisanslı Depolar, Üretici Örgütleri ve Belirli Büyüklüğün Üzerinde Olan Kurumlar ile Yapılan İş Anlaşmalarının Teminat İmkanlarını Sağlayacak Yasal Altyapıların Geliştirilmesi
- Tarım Sektöründe Finansman Olanaklarını Artırmak Amacıyla Sadece Tarım Sektöründe Üretici Örgütlerine Yönelik Olarak Bir “Kırsal Kredi Garanti Mekanizması” Geliştirilmesi ve Uygulamaya Konulması
- Tarımsal Ürünlerin Fiyatlarındaki Dalgalanmaları Önlemek ve Fiyat Riskini Ortadan Kaldırmak Amacıyla TARSİM Kapsamında Üretici Gelirini Korumaya Yönelik Gelir Koruma Sigortası Uygulamalarının Devreye Alınması

- Üreticilere yapılacak sübvansiyonların kapsamının, ayrıntılı tutarların ve ödeme takviminin en azından bir yıl önceden açıklanması
- Çok disiplinli kapsayan ve üretici koşullarını dikkate alan tarım-gıda bilgi ve uygulama platformunun kurulması
- Kapsamı genişleyen devlet destekli tarım sigorta sisteminin sübvansiyon oranlarının güncellenmesi

TEDARİK ZİNCİRİ VE LOJİSTİK UYGULAMALARININ İYİLEŞTİRİLMESİ

- Yeni Hal Yasası'nda Komisyoncu- Tüccar Ayrımının Ortadan Kaldırılması

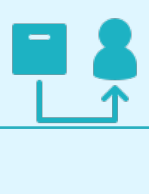
- Kamu-özel sektör işbirliğinde yurt sathına yayılmış meyve-sebze tasnif ve paketleme merkezlerinin kurulması ve destek verilmesi
- Soğuk zincir ve tarım soğuk hava depoları işletme faaliyetlerine vergi indirimi sağlanması

- Teşvik ve Destekler Sağlanması
- Ulusal Gıda Vadisi/Gıda Parkı Kurulması
- Gıda Üreticileri, Perakendeciler için Lojistiği Etkinleştirecek İş Modelleri
- Gıda Pazarları Kurulması
- Yalın ve Çevik bir Tarım-Gıda Tedarik Zinciri Oluşturulması
- İyi Lojistik ve Tedarik Zinciri Uygulamalarının Oluşturulması ve Tanıtılması
- Lojistik Faaliyetler, Veri Toplama ve Analiz Etkinliği ile İzlenebilirliğin Artırılması
- Tarım-Gıda Lojistiğinden Uluslararası Anlaşmalara Uyumun Sağlanması
- Merkezi Planlamaya ve Kaynakların Ortak Kullanımına Geçilmesi
- Ürün, Ambalaj ve Lojistik Standartlarının Oluşturulması
- Lojistik Faaliyetlerde Çevresel Duyarlılığın Artırılması
- Tarım ve Lojistik Master Planlarının Uyumlaştırılması
- Toptancı Hallerinin Geliştirilmesi
- Üretici ve Tüketici arası Süre ve Maliyet Kayıplarının Azaltılması

ÖRGÜTLENMENİN GÜÇLENDİRİLMESİ

- Gıda, İçecek ve Tarım Sektöründe Örgütlülük Yasal Altyapısının Düzenlenerek, Sektörde Yer Alan Örgütlerin Tek Mevzuat Altında ve Tek Kurum Altında Toparlanması
- Oluşturulacak Kurum Altında Üretici Örgütlerinin Derecelendirmelerini Kolaylaştıracak Bir Sisteminin Geliştirilmesi
- Sektörde Yer Alan Örgütlerin Denetim, İzleme ve Değerlendirmesi için Bağımsız Bir Kurum Yapısının Oluşturulması
- Yeni Hal Yasası'nda Üretici Örgütlülüğün Güçlendirilmesine Yönelik Öneriler, Fiziksel Üretici Örgütü Kotalarının Kaldırılması ve Üretici Örgütlerine Hal Dışı Satış İmkanlarının Sağlanması

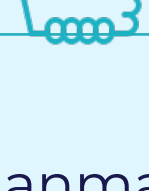
- Üretici örgütlerinde üstten alta yapılanmadan, alttan başlayan örgütlenmeye ağırlık verecek modele geçiş yapılması

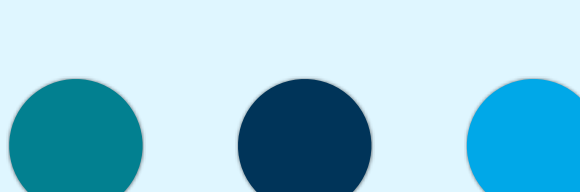
ÖLÇÜLEBİLİRLİK VE ETKİN DEĞER ZİNCİRİNDE KATMA AKILLI TARIM VE VERİ KULLANIMI

- Üretim Girdilerinin Günlük veya Haftalık Karşılaştırmalı Fiyat Takip Altyapısının Geliştirilmesi

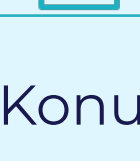

- Tarım sayımına acilen başlanması
- Tarım-gıda sistemindeki her türlü girdi-çıktı mal, ürün, hizmet fiyat bilgilerini dönemsel ve mekansal olarak kolaylıkla erişilebilir şekilde sunan sitenin kurulması

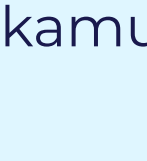

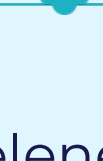
DEĞER ZİNCİRİNDE KATMA DEĞERİN ARTIRILMASI

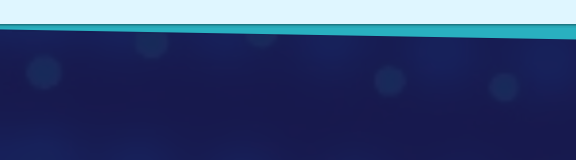
- Adil Ticaretin Sağlanması Konusunda Mevzuat Hazırlanması
- Değer Zinciri Seviyesinde Kayıtlılığın Sağlanmasında Altyapı Geliştirilmesi
- Sözleşmeli Üretim için Yasal Mevzuatın Hazırlanması ve Sözleşmeli Üretim Uygulamalarında Denetim, Bağlayıcılık ve Sözleşme Yapılarının Düzenlenmesi

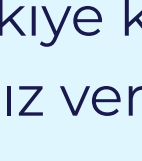
- Yöresel yayım sisteminin kamu-özel sektör işbirliğinde hayata geçirilmesi
- Üreticinin ve tarım işçilerinin beceri düzeyinin artırılması için yöresel eğitim programlarının geliştirilmesi ve uygulanması
- Tarım malları üretiminde kalite ve standartların belirlenmesi ve yükseltilmesi için kamu desteğinde üretici ve arz zincirinin diğer oyuncularıyla ortaklıkların kurulması

- Ürünün niteliğine göre geleneksel ve/veya yükselen yöntemler kullanılarak üreticinin katma değerden alacağı payı artırmayı önceliklendirme
- Tarım ve gıda ürünlerine dair dış ticaret politikalarının revize edilmesi
- Nitelikli işgücünü tarımsal üretime yöneltmek ve nitelikli tarım girişimciliğini destekleme
- Kamunun piyasalarda düzenleyici ve denetleyici olduğu; tarım teknolojilerine odaklanmış kapsayıcı bir strateji belgesini ve yol haritasını hazırlaması
- Sektör içerisinde teknoloji adaptasyonuna yönelik koordinasyonun sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için kurumsal yapının güçlendirilmesi
- Ayrıntılı şekilde kurgulanmış, modellenmiş, finansman olanaklarının üzerinde çalışılmış, farklı paydaşların bir araya geldiği, tekrarlanabilir, ölçeklendirilebilir ve sürdürülebilir tarım teknolojileri kümelenmelerinin gerçekleştirilmesi

AKILLI TARIM VE DİJİTALLEŞME

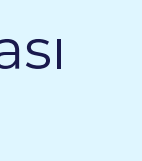
- E-tarım teknolojilerini Türkiye koşullarına uygun geliştirme çalışmalarına hız verilmelidir.
- Özellikle teknolojik değişim için yeni finansman modellerinin geliştirilip uygulanması
- Özellikle dış ticarete kullanılmaya başlayan blockchain teknolojisinin önemli ihracat ürünlerinde uygulamaya geçirilmesi

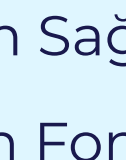
- Pilot ölçekte, hem ölçüm yaparak hem de işleyişi yerinde görerek teknolojinin benimsenmesini kolaylaştıracak “kullanım senaryoları” (use-case) oluşturulması

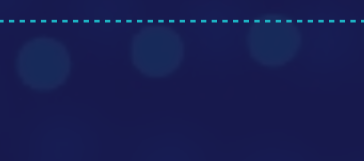
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM

- İklim değişikliğinin olası etkilerini bölge ve ürün boyutunda belirlemeye yardım edecek analitik çalışmaların tamamlanması

- Tarımda İklim Değişikliğine Uyum Seferberliği: En Pahalı Politika Alternatifi—Uyum Sağlamama
- İklim Değişikliğine “Uyum Fonu’nun” Acilen Oluşturulması
- Tarımda İklim Değişikliği Araştırma ve Uygulama Enstitüsü
- Düşük Gelirli Çiftçi ve İhracat Merkezli İklim Değişikliğine Uyum Desteklemeleri
- Organik Tarımda Hedef: %10 ve Üstü Pazar Payı
- Tarımda %100 Basınçlı Sulamaya Geçiş
- İklim Bazlı Dinamik Tarımsal Sigorta
- Risk-Yönetim Merkezli Uluslararası Ticaret Politikaları
- Çiftçi, Çocuk ve Genç Eğitimi ve Dinamik Bilgilendirme

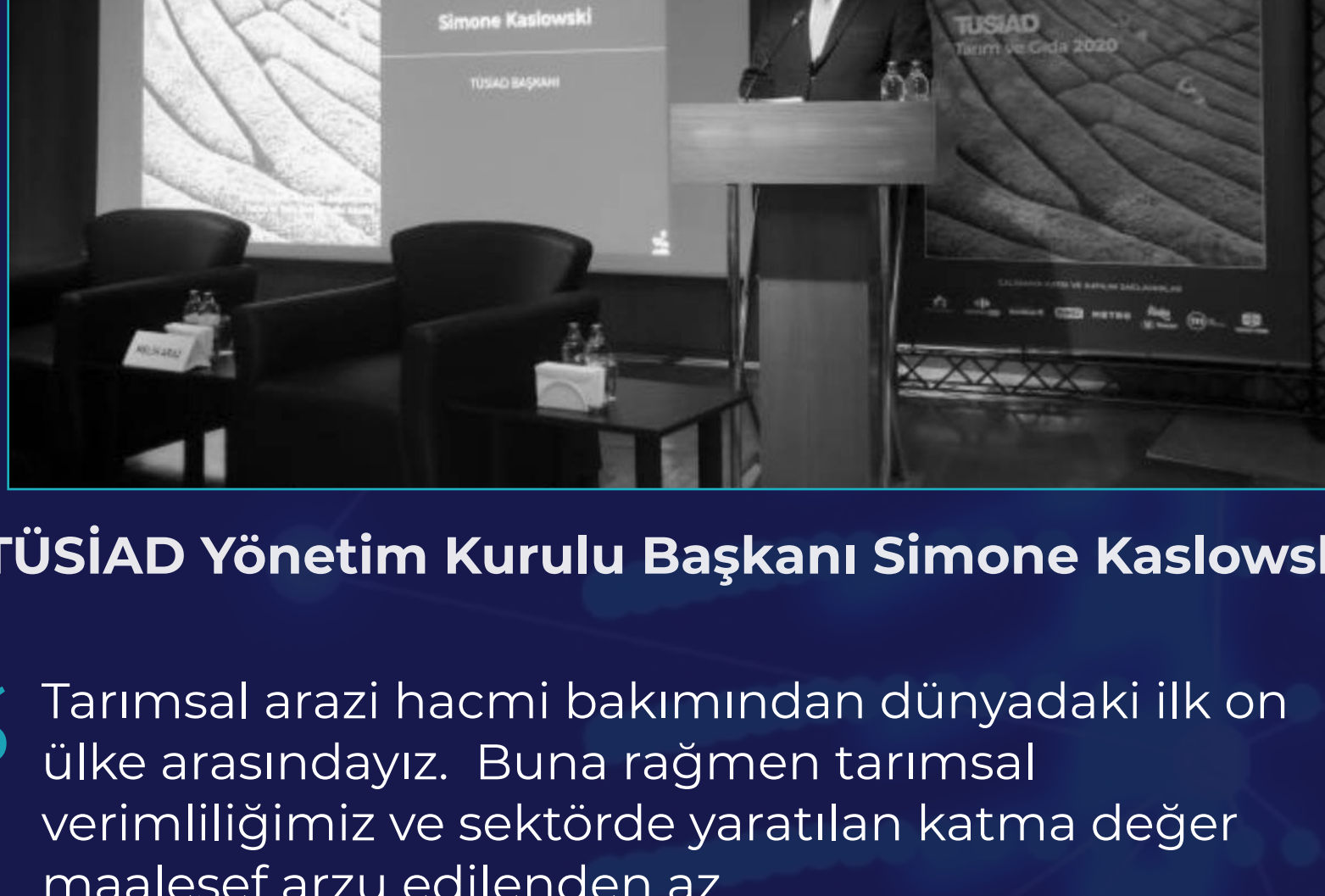
Sürdürülebilir Büyüme Bağlamında Tarım ve Gıda Sektörünün Analizi tanıtım etkinliği

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Tuncay Özilhan

“Gelecek nesillerimiz için kuşaklar boyunca bereketli topraklarımızın bize sunduğu miras olan tarım sektörünü geleceğe taşımak ile yükümlüyüz...”

Konuşmanın tümüne erişim için lütfen tıklayınız

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Simone Kaslowski

“Tarımsal arazi hacmi bakımından dünyadaki ilk on ülke arasındayız. Buna rağmen tarımsal verimliliğimiz ve sektörde yaratılan katma değer maalesef arzu edilenden az...”

Konuşmanın tümüne erişim için lütfen tıklayınız

Sürdürülebilir Büyüme Bağlamında Tarım ve Gıda Sektörünün Analizi raporuna erişim için lütfen tıklayınız.

